

*Н.М. ВДОВЕНКО, доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри глобальної економіки
Л.М. СОКОЛ, кандидат економічних наук, доцент кафедри
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Роль рибного господарства у продовольчому забезпеченні населення України

Постановка проблеми. Сучасні світові продовольчі виклики висвітлюють потребу населення мати безперешкодний доступ до харчових продуктів. Безперечним фактом є те, що тенденції до зростання людства значно випереджають приріст продовольства. Збалансоване харчування населення світу в перспективі може бути забезпечене лише потенційним зміцненням продовольчої безпеки за рахунок повного самозабезпечення країн продукцією як тваринного, так і рослинного походження. Серед галузей тваринництва істотне місце посідає виробництво риби та рибної продукції. Особливо сказане стосується виробництва аквакультури, яку раніше розглядали як складову рибальства, а продукцію, що виробляли при безпосередній участі людини, вважали одним із елементів сировинної бази рибного господарства. Нині цей сектор діяльності виокремлюють у самостійний напрям. Крім того, в умовах продовольчих викликів багато світових риболовецьких держав почали стрімко розвивати аквакультуру й завдяки їй забезпечили 1/3 загальносвітових обсягів харчової риби та рибної продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження ринків риби та морепродуктів знаходяться в центрі уваги багатьох відомих учених-економістів. Як стверджують провідні зарубіжні дослідники Т. Сігборн і Ф. Ейш та інші науковці, збільшення обсягів штучно вирощеної продукції аквакультури, особливо в країнах Азії, сприяло стабілізації цін на рибу, зберігаючи їх на рівні, доступному для незаможних людей [1, с. 784–786]. Аквакультура також по-

зитивно впливає на зменшення волатильності цін завдяки посиленню контролю над виробництвом риби й рибної продукції, стабілізації їх постачання, що довели вчені Б. Белтон і С. Тілстед та інші дослідники [2, с. 77–87; 3, с. 609–620]. Безперечно, сказане підтверджує думку про те, що рибальство й аквакультура здатні відігравати додаткову роль у збільшенні наявності та доступності риби й морепродуктів [4, 5]. У світовій і вітчизняній науковій фаховій літературі активно вивчаються проблеми підвищення конкурентоспроможності галузі рибного господарства, зокрема у працях Ю.Є. Шарило та К.О. Рибальченко [6], С.С. Шепелева [7; 8]. Проте слід зазначити, що недостатнє зосередження на проблемах гармонічного розвитку сектору рибальства та аквакультури в Україні є прикладом невикористаних можливостей, які мають бути реалізовані з метою забезпечення здорового харчування населення й продовольчої безпеки.

Мета статті – дослідження ринку риби, розробка пропозицій щодо забезпечення харчовими продуктами населення, виявлення недоліків рибної політики в умовах глобалізації та нових продовольчих викликів.

Виклад основних результатів дослідження. У глобальних масштабах аквакультура є молодю галуззю аграрного сектору економіки України, що переживає період зростання протягом останніх 50 років. Це пояснюється підвищенням попиту на рибу, доходів і урбанізації, що зумовлено значним збільшенням обсягів пропозиції риби й наявністю агропродовольчих ринків, де реалізується продукція. Риба і рибна продукція відіграють важливу роль у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки та потреб у харчуванні людей як у країнах, що розвива-

ються, так і в розвинутих країнах. У 2013 році споживання риби на одну особу в індустріальних країнах становило 26,8 кг. Обсяги споживання риби на одну особу в світі

зросли: у 1960-х роках – 9,9 кг у середньому, 17,0 кг у 2000-х роках, 18,5 кг у 2010-му та 20,1 кг у 2014 році (табл. 1) [9].

1. Динаміка виробництва продукції аквакультури і рибальства в світі, млн т

Показник	Рік								Відхилення (+,-), млн т	
	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2012	2014	2004 р. до	
									2012 р.	2014 р.
Усього	134,3	137,0	139,8	142,2	145,1	147,9	157,9	167,2	+ 23,6	+ 32,9
Рибальство	92,4	89,7	89,9	89,6	90,0	89,6	91,3	93,4	- 1,1	+ 1,0
Аквакультура	41,9	47,3	49,9	52,6	55,1	58,3	66,6	73,8	+ 24,7	+ 31,9
Споживання риби на:										
харчування людей	104,4	110,7	112,7	116,1	118,8	126,7	136,2	146,3	+ 31,8	+ 41,9
нехарчове використання	29,9	26,3	27,1	26,1	26,3	21,2	21,7	20,9	- 8,2	- 9,0
Населення, млрд осіб	6,4	6,6	6,7	6,8	6,8	6,9	7,1	7,3	+ 0,7	+ 0,9
На одну особу, кг	16,3	16,8	17,6	17,9	18,1	18,5	19,2	20,1	+ 2,9	+ 3,8

Джерело: Державна служба статистики України [9].

У 2014 році 46 % риби (46 млн т), призначеної для безпосереднього споживання населенням світу, надійшло на ринки в живому, свіжому й охолодженому вигляді. Така рибна продукція користується попитом на ринках і коштує дорожче. Та частина продукції, що залишається для харчування, реалізовувалась в обробленому вигляді: майже 12 %, або 17 млн т, у в'яленому, соленому, копченому або іншому переробленому; 13 %, або 19 млн т, у готовому й консервованому; 30 %, або 44 млн т, у мороженому. Необхідно зазначити, що обсяги заморожування риби для споживчих цілей у 2014 році становили 55 % загального обсягу риби, обробленої для споживання, і 26 % загального обсягу рибної продукції. Обсяг виробництва аквакультури збільшився від менш ніж 1 млн т у 1950 році до 55,1 млн т у 2009-му, 58,3 млн т у 2010 та 66,6 млн т у 2012 році та втричі перевищив темпи росту світового виробництва м'яса – 2,7 % для птахівництва разом із тваринництвом [9, 10]. При збереженні існуючих темпів розвитку, за прогнозами, до 2030 року половина добутої риби й інших водних біологічних ресурсів будуть штучного походження та вироблені в умовах аквакультури. Світове виробництво аквакультури поділяють на категорії: аквакультура у внутрішніх водоймах і марикультура. Аквакультура у внутрішніх водоймах здійснюється в прісній воді, проте

деякі виробництва використовують внутрішні солонуватоводні водойми (Єгипет) та внутрішні засолені водойми (Китай). Марикультура включає виробництво в морі, а також наземні (берегові) виробничі об'єкти і структури. Глобальне виробництво риби, призначеної для споживання, в аквакультурі у внутрішніх водоймах та в марикультурі в 1980 році знаходилося на однаковому рівні – 2,35 млн т. Аквакультура у внутрішніх водоймах зростає швидше, ніж марикультура. Щорічний приріст становить – відповідно 9,2 і 7,6 % та зріс від 50 % у 1980 році до 63 у 2012-му. З 66,6 млн т істотної риби, вирощеної в 2012 році, дві третини, тобто 44,2 млн т, становила риба, вирощена в аквакультурі у внутрішніх водоймах (38,6 млн т) і марикультурі (5,6 млн т).

Глобальне виробництво риби в аквакультурі у 2013 році зросло на 5,8 % (до 70,5 млн т), а виробництво вирощуваних водяних рослин (включаючи різні види морських водоростей) становило 26,1 млн т. Тільки Китай у 2013 році виробив 43,5 млн т риби, призначеної для вживання в їжу, й 13,5 млн т водоростей. За період від 1970 до 2012 року продукція аквакультури Китаю збільшувалася в середньому на 10,4 % у рік. В інших країнах світу пропозиція риби на одну особу становила 18,4 кг у 2014 році (11,4 кг у 1960-ті та 13,5 кг у 1990-ті роки). Виробництво риби в основних 15 країнах-виробниках, тобто

Китай, Індія, В'єтнам, Індонезія, Бангладеш, Норвегія, Таїланд, Чилі, Єгипет, М'янма, Філіппіни, Бразилія, Японія, США, Республіка Корея у 2012 році досягло 92,7 % від усього виробництва харчової риби в аквакультури. Частка Китаю у світовому виробництві становила 61,7 %. До числа виробників з обсягом виробництва понад 1 млн т у 2012 році увійшли Єгипет і Чилі [1, 2].

Як показують проведені дослідження [3, 4, 5], у прогнозі до 2050 року чисельність населення планети зросте до 9 млрд осіб, що приведе до зростання потреби у прісній воді та подальшої напруги на прісноводні екосистеми. Наявні національні інституції й системи державного управління недостатньо підготовлені для того, щоб мати справу з тиском на прісноводну рибу й рибальство, що зростає. З цією метою при проведенні дискусій із питань забезпечення продовольчої безпеки на «Глобальній конференції з рибальства у внутрішніх водоймах: прісна вода, риба та майбутнє», яка відбулася у штаб-квартирі ФАО у Римі 26-28 січня 2015 року наведено показники, які висвітлюють стан рибальства у внутрішніх водоймах. Зокрема, нині наявні: 780 млн га озер, водосховищ, річок і водно-болотних угідь по всьому світу; 470 млн людей мешкають униз за течією за греблями у річкових поселеннях, отже, на них може впливати безвідповідальний розвиток гребель та управління водою як мінеральним ресурсом; 60 млн людей залучено у дрібномасштабне рибальство у внутрішніх водоймах (30 млн із них – жінки); 40 000 великих гребель існує по всьому світу; 15 000 видів риб мешкають у прісних і солонуватих водах (лише про вилов 257 повідомляється до ФАО); 100 корисних видів водних тварин знайдено у рисових чеках, які є прикладом гарного управління; на 100 % очікується збільшення відбору води до 2050 року; 90 % світового вилову риби у внутрішніх водоймах припадає на країни, що розвиваються; більше 50 % риби, що споживається людиною, походить з аквакультури; 65 % річок світу знаходяться на рівні середньої та великої загрози (існуванню); менше 1 % приловів і викидів походять із рибальства у внутрішніх водоймах. Слід враховувати, що у світі риба й рибна продук-

ція належать до ринку несільськогосподарських товарів, доступ України до яких є актуальним питанням багатосторонніх торгових переговорів у рамках Раунду «Доха-Розвиток». Рибне господарство розглядають на п'яти рівнях: а) доступ на ринки несільськогосподарських товарів (NAMA); б) угода про субсидії та компенсаційні заходи (ASCM); в) торгівля й навколишнє середовище, зокрема в тому, що стосується багатосторонніх природоохоронних угод (MEA); г) угода про антидемпінг (ADA); д) генеральна угода про торгівлю послугами (ГАТС). Регулювання міжнародної торгівлі рибою і морепродуктами ускладнюється тим, що рибна продукція не є предметом домовленостей Угоди про сільське господарство в рамках СОТ. Як показали дослідження робіт Ю.Є. Шарило [6] та С.С. Шепелева [7, с. 89–92; 8, с. 76–83; 10, с. 223], раціональне використання рибних ресурсів є одним із актуальних питань у контексті розв'язання проблеми виснаження природних ресурсів. Європейський Союз нині прагне проводити дієву політику, що охоплює рибальство, охорону навколишнього середовища, морський промисел і збереження морських біологічних ресурсів та управління процесом визначення таких видів у рибальстві. Основним нормативним актом, що визначає пріоритетні цілі у сфері рибного господарства, є Регламент Європарламенту «Про Спільну рибну політику» (СРП). Він регулює організацію ринку продукції як рибальства, так і аквакультури, охорони водних біоресурсів, а також координує програми допомоги ЄС [11, 12]. При цьому повноцінною політикою Співтовариства СРП стала лише з 1983 року. СРП має загальноправові підстави (ст. 32-38 Договору про створення Європейського Співтовариства) й цілі: зростання рибопродуктивності водойм; стабілізація ринків; гарантія забезпечення та доставки продукції споживачу за доступними цінами. Вона включає, з огляду на ринкові й фінансові заходи, прісноводні біологічні ресурси і діяльність у сфері аквакультури, а також переробку та збут продукції рибальства й аквакультури. Як і Спільна аграрна політика, Спільна рибна політика є сферою спільної відповідаль-

ності Європейського Союзу та держав-членів і визначально впливає на конкурентоспроможність рибного господарства. Раніше останнє існувало як форма «збиральництва», вилов дарів водойм, а державне регулювання у згаданій сфері зводилося практично до контролю й нагляду за режимом вилову риби. За таких умов рибницька галузь знаходилася за межами регулювання на відміну від аграрної сфери, де послідовно відбуваються заходи, пов'язані з підвищенням усіх чинників виробництва, запроваджуються нові технологічні уклади та застосовуються інвестиційно-інноваційні моделі розвитку. Україну традиційно вважали «рибною», а розвиток галузі визначався природними й кліматичними умовами. Останніми роками вітчизняне рибне господарство потребує запровадження комплексу заходів, спрямованих на нарощування обсягів виробництва риби, створення сприятливих умов для виробників, позбавлення країни від імпортозалежності та здійснення державного галузевого регулювання, що сприятиме створенню конкурентоспроможної системи регулювання рибним господарством на рівні міжнародних стандартів і вимог СОТ та директив Європейського Союзу.

Державне агентство рибного господарства України є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері рибного господарства й рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних живих ресурсів, регулювання рибальства, безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства. Діяльність

Держрибагентства спрямовує і координує Кабінет Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України відповідно до Положення про Державне агентство рибного господарства України від 16.04.2011 р. № 484/2011. Держрибагентство України здійснює свої повноваження на території України у виключній (морській) економічній зоні й на континентальному шельфі України, а також на території виключних економічних зон (у риболовних зонах) іноземних держав та у відкритих районах Світового океану, які знаходяться у сфері управління міжнародних організацій з управління рибальством, а також таких, що знаходяться поза межами будь-якої юрисдикції згідно з міжнародними договорами України. Державне регулювання рибного господарства сформоване на подібних засадах чинного законодавства України, що й в інших галузях сільського господарства. Проте рибне господарство має свої технологічні особливості, які визначають специфіку та виробничо-організаційну структуру галузі, що представлена підприємствами, які спеціалізуються на добуванні, вирощуванні, обробці риби. Наявні підприємства, що ведуть два види діяльності з перевагою одного виду. Галузь об'єднує також низку підприємств і організацій, які відіграють роль допоміжних, обслуговуючих та підсобних. Водночас слід звернути увагу, що Україна раніше не входила й нині не входить до числа світових лідерів у сфері штучного товарного вирощування риби (табл. 2).

2. Динаміка роботи рибної галузі у 2007 – 2016 роках, тис. т

Рік	Виллов риби і добування ВЖР	У тому числі					Виллов риби (без ВЖР)	Добування морепродуктів і ракоподібних
		океанічний промисел	виллов у водах України	у тому числі				
				Азово-Чорноморський басейн	внутрішні водойми	із внутрішніх водоймів (у ставках)		
2007	69,7	5,0	64,7	22,3	42,4	23,1	69,4	0,3
2008	81,1	16,7	64,4	24,1	40,3	22,6	80,5	0,6
2009	122,8	55,1	67,6	26,5	41,1	20,8	121,7	1,1
2010	92,2	29,8	62,4	24,7	37,7	17,1	91,4	0,8
2011	80,8	18,0	62,9	25,8	37,1	18,2	80,3	0,6
2012	77,1	15,3	61,7	20,8	40,9	22,5	76,1	1,0

2013	83,5	13,6	70,0	25,1	44,9	24,8	82,4	1,1
2014	91,3	29,5	61,8	22,2	39,6	24,7	81,0	10,3
2015	88,6	15,8	72,7	34,2	38,5	21,7	74,0	14,6
2016	88,4	7,4	81,1	40,3	40,8	19,8	78,5	10,0
2016 до 2007, %	126,8	148,0	125,3	180,7	96,2	85,7	113,1	3333,3

Джерело: Державна служба статистики України [9].

Очевидно, що вилов у внутрішніх водах України у 2016 році зріс до 40,3 тис. т із 37,1 тис. т у 2011 році, а вилов риби без інших водних живих ресурсів (ВЖР) знизився у 2016 році до позначки 78,5 тис. т порівняно з 2011 роком. У 2011 р. такий вилов риби становив 80,3 тис. т. Водночас доцільно звернути увагу на те, що кількість підприємств, які займаються рибогосподарською діяльністю, також коливається, але у 2016 році спостерігається їхнє зменшення. Для прикладу зауважимо, що у 2007 році їхня кількість

становила 674 од., у 2008 – 722; 2009 – 725; 2010 – 662; 2011 – 720; 2012 – 701; 2013 – 742; 2014 – 687; 2015 – 680; у 2016 році – 668 од.

При цьому експорт риби у 2016 році становив 8,4 тис. т, а імпорт – 299,0 тис. т (табл. 3). Імпорт риби у 2016 році зменшився на 96,0 тис. т порівняно з 2011-м і на 169,9 тис. т проти 2007 року, а експорт – на 40,7 тис. т порівняно з 2011-м, та на 17,5 тис. т проти 2007 року.

3. Імпорт і експорт риби у 2007-2016 роках, тис. т

Рік	Імпорт	Експорт
2007	468,9	25,9
2008	581,6	24,2
2009	450,6	60,6
2010	471,2	63,7
2011	395,0	49,1
2012	429,8	55,7
2013	469,4	51,5
2014	348,5	39,6
2015	230,2	8,7
2016	299,0	8,4
2016 до 2007, %	63,8	32,4

Джерело: Державна служба статистики України [9].

У даному випадку зауважимо, що потрібно розробити програму імпортозаміщення рибної продукції. В Україні немає сировинної бази оселедця, скумбрії, палтуса, сьомги, багатьох інших видів риби, затребуваних покупцем. Водночас слід наголосити, що в Україні є умови, щоб вирощувати камбалу, райдужну форель, сигові, каналний сом, окуня, севрюгу, веслоноса. Можна виробляти не лише традиційні види риби, а також ті, що нині імпортуються. Серед них: дорада, сиба, тилапія. Також потребує розширення асортимент рибної продукції за рахунок позицій з нижчої цінової групи. Необхідно інвестувати в існуючі потужності для їх модернізації. Варто приділити увагу сегменту товарного вирощування корошових, щоб інвестори розглядали можливість в інвестуванні його. Брак інвестицій спостерігається, зокрема, й тому,

що законодавчо неврегульованим залишається питання власності, особливо на землю, а також на старі, колись державні, споруди ферм і приміщень аквакультури.

Базовим нормативним актом, що регулює розвиток аквакультури, є Закон України «Про аквакультуру» від 18.09.2012 р. № 5293-VI. Законодавчо-правова база розвитку аквакультури через заходи її підтримки й державне регулювання, застосування відповідних інструментів нині формується з низки нормативно-правових актів. Важливу роль для ведення діяльності відіграють закони України: «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 08.07.2011 р. № 3677-VI; «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» від 06.02.2003 р. № 486-IV; «Про тваринний світ» від 13.12.2001 р. № 2894;

«Про приєднання України до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення» від 14.05.1999 р. № 662-XIV; «Про племінну справу у тваринництві» від 15.12.1993 р. № 3691-XIII й інші законодавчі документи.

Для вивчення, аналізу та надання конкретних пропозицій по виробництву зауважимо, що згідно з Класифікацією видів економічної діяльності ДК 009:2010 (чинний від 01.01.2012 р.), рибне господарство виділено в окрему галузь економіки – Секція А “Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство”. Секція А включає три розділи. У свою чергу розділ 03 “Рибальство та розведення аквакультури” складається з двох груп, кожна з яких деталізована за видами діяльності (морська й прісноводна). Відповідно до ст. 53. Закону України “Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів” від 08.07.2011 р. № 3677-VI суб’єкти рибогосподарського комплексу, діяльність яких пов’язана з розведенням, вирощуванням і переробкою власної продукції, є товаровиробниками сільськогосподарської продукції. Водночас у Законі України “Про аквакультуру” від 18.09.2012 р. 5293-17 (чинний з 1.07.2013 р.) йдеться про рибницьке господарство як єдиний майновий комплекс, до складу якого входить рибогосподарська технологічна водойма або їх комплекс, гідротехнічні споруди, інші споруди (пристрої), будівлі, устаткування, інвентар тощо, земельні ділянки, що призначений для розведення, утримання та вирощування об’єктів аквакультури. Також пунктом 2 ст. 22 вищезазначеного Закону передбачено державну підтримку рибницьких господарств, що надається відповідно до Закону України “Про державну підтримку сільського господарства України” від 24.06.2004 р. № 1877-IV, Закону України “Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою” від 09.02.2012 р. № 4391-VI й інших законодавчих актів, які регулюють відносини у сфері державної підтримки саме сільськогосподарських товаровиробників. Тому в даній ситуації підприємства аквакультури, які ведуть діяльність із штуч-

ного розведення, утримання та вирощування об’єктів аквакультури у повністю або частково контрольованих умовах для одержання продукції аквакультури та її реалізації, виробництва кормів, відтворення біоресурсів, ведуть селекційно-племінну роботу, інтродукцію, переселення, акліматизацію та реакліматизацію гідробіонтів, поповнюють запаси водних біоресурсів, зберігають їх біорізноманіття, а також надають рекреаційні послуги, підпадають під визначення “товаровиробники сільськогосподарської продукції”. Таким чином, увага до зменшення запасів риби націлена переважно на запаси морських риб, незважаючи на важливість саме прісноводної риби у світі. Рибальство й аквакультура у внутрішніх водоймах часто недооцінюються під час планування заходів подальшого розвитку, використання землі та води й при прийнятті рішень на рівні держави.

Висновки. 1. Потрібно при проведенні наукових досліджень і плануванні рибної політики враховувати, що економічні, соціальні й культурні права, права будь-якої людини в достатньому обсязі одержувати безпечні та корисні харчові продукти, відображені у Міжнародному пакті Організації Об’єднаних Націй. Тому беззаперечну роль головного двигуна глобальних процесів відіграє виробництво продукції аквакультури. При цьому аквакультурне виробництво важливе як для світу в цілому, так і для окремих країн з різним рівнем економічного розвитку. Неповноцінне харчування, включаючи недоїдання, не тільки впливає на здоров’я та добробут населення, але є потужним тягарем у вигляді соціально-економічних витрат для сім’ї, громади й держави.

2. У практичній діяльності доцільним є врахування глобальних цілей Всесвітньої організації охорони здоров’я щодо поліпшення харчування до 2025 року. З цією метою у майбутньому необхідно розробити механізм дії моніторингу глобальних пріоритетів і проблем сталого виробництва риби як харчового продукту в усіх його формах та сферах, які б дали змогу віднайти можливість щодо їх позитивного розв’язання у майбутньому.

Список використаних джерел

1. *Tveteras Sigbjorn, Frank Asche, Mark Bellemare, Martin Smith, Atle Guttormsen, Adun Lem, Kristin Lien, Sefania Vannuccini.* Fish Is Food. – The FAO's Fish Price Index. PLoS ONE. – Vol. 7 – Issue 5: e36731, 2012.
2. *Belton, B., van Asseldonk, I.J.M., Thilsted, S.H.,* 2014. Faltering fisheries and ascendant aquaculture: Implications for food and nutrition security in Bangladesh. *Food Policy* 44, 2014. – P. 77–87.
3. *Toufique, K.A., Belton, B.,* 2014. Is aquaculture pro-poor: Empirical evidence of impacts on fish consumption in Bangladesh. *World Dev.* 64, P. 609–620.
4. *Ahmed, M., Lorica, M.H.,* 2002. Improving developing country food security through aquaculture development—lessons from Asia. *Food Policy* 27, P. 125–141.
5. *Kobayashi, M., Msangi, S., Batka, M., Vannuccini, S., Dey, M.M., Anderson, J.L.,* 2015. Fish to 2030: the role and opportunity for aquaculture. *Aquacult. Econ. Manage.* 19, P. 282–300.
6. *Шарило Ю.Є.* Державне регулювання аквакультури у контексті світового досвіду / Ю.Є. Шарило, К.О. Рибальченко // *Materialy X mezinarodni vedecko-prakticka konferencie "Nauka i inowacja-2014"*, Наука и инновации 07-15 октября 2014 г. Польша, Przemysł, 07-15 pazdziernika, 2014. – V. 3. – *Ekonomiczne nauki: Przemysł. Nauka i studia*, 2014. – С. 90–92.
7. *Шепелев С.С.* Раціональне використання водних біоресурсів у рамках Спільної рибпромислової політики ЄС / С.С. Шепелев // *Наук. вісн. Міжнар. гуманітарного ун-ту. Серія: «Економіка і менеджмент».* – 2015. – № 11. – С. 89–92.
8. *Шепелев С.С.* Підвищення рівня конкурентоспроможності рибного господарства через призму впливу зростаючого глобального ринку / С.С. Шепелев // *Наук. Вісн. Полісся.* – 2016. – № 3 (7). – С. 76–83.
9. Добування водних біоресурсів за 2015 рік: Стат. бюл. Державна служба статистики України. – К., 2016. – 30 с.
10. *Vdovenko, N.M.* Applied basis of fish policy effect to public food providing / N. M. Vdovenko, L. M. Sokol // *Науковий вісник Полісся.* – 2017. – № 1 (9), ч. 2. – С. 202-207.
11. Спільна рибна політика ЄС. Регламент від 11.12.2013 р. № 1380/2013. Офіційний вісник Європейського Співтовариства L354/22.
12. HLPE, 2014. Sustainable fisheries and aquaculture for food security and nutrition. A report by the High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition of the Committee on World Food Security. Food and Agriculture Organization, Rome, Italy.

Стаття надійшла до редакції 05.09.2017 р.

Фахове рецензування: 08.09.2017 р.

* * *

Новини АПК

В аграрній галузі реалізується 233 інвестиційних проекти на 36,7 млрд грн

За результатами I півріччя 2017 року в агропромисловому комплексі України реалізується 233 інвестиційних проекти. Загальна вартість інвестиційних проектів становить понад 36,7 млрд грн.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються власні кошти підприємств та організацій – понад 76% від загальної вартості.

Найбільша кількість із них впроваджується у таких областях: Полтавській та Черкаській – по 23 од., Херсонській – 22, Вінницькій – 20, Київській та Кіровоградській – по 18 од.

Вартість інвестиційних проектів, що реалізуються в регіонах, коливається від 0,9 до 9,6 млрд грн. А саме: до 100 млн грн – 205 од. інвестиційних проектів (або 88% до загальної кількості);

від 100 млн грн до 500 млн грн – 21 од. (9%);

від 500 млн грн до 1 млрд грн – 1 од. (0,4%);

понад 1 млрд грн – 6 од. (2,6%).

Вінницька, Одеська, Сумська, Київська та Черкаська області є лідерами серед регіонів щодо капіталовкладень в аграрний сектор, сумарна частка яких становить 79% до загальної вартості інвестиційних проектів, що реалізуються в АПК країни.

Найбільша активність інвестиційної діяльності у січні–червні 2017 року спостерігалася у Херсонській, Запорізькій, Чернігівській, Полтавській, Кіровоградській областях. Обсяги освоєння капітальних інвестицій у цих регіонах перевищили 1 млрд гривень.

Прес-служба Мінагрополітики України